

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

I квартал 2021 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в I кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Сумської області у I кварталі 2021 року свідчать, що респонденти високо оцінюють перспективи економічного зростання в Україні та розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування високі.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **суттєве зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 35.7% (одні з найвищих оцінок серед регіонів), у попередньому кварталі – 0.0% (графік 1). У цілому по Україні очікується помірне зростання виробництва – 5.6%;
- **прискорення зростання цін на товари та послуги:** 71.4% респондентів очікують інфляцію понад 7.5% (у попередньому кварталі – 35.7%), у цілому по Україні – 50.7%. **Головним чинником інфляції** респонденти називають витрати на виробництво (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 64.3% респондентів (у попередньому кварталі – 71.4%), у цілому по Україні – 74.4%;
- **значне поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 42.9% (найвищі оцінки серед регіонів) (у попередньому кварталі – 15.4%) (таблиця), у цілому по Україні – 12.7%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 21.4% (як і у IV кварталі 2020 року) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 50.0% (у попередньому кварталі – 25.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 18.0% та 14.9% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 14.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.1%), водночас **зменшення інвестиційних видатків** на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 28.6%). У цілому по Україні очікується зростання обсягу інвестицій: баланси відповідей – 11.7% та 1.4% відповідно;
- **подальше зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у IV кварталі 2020 року – «мінус» 7.1%) (графік 4). У цілому по Україні прогнозується незначне скорочення кількості працівників – «мінус» 1.9%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 85.7% та 57.1% відповідно (у попередньому кварталі – 92.9% та 64.3% відповідно) (графік 6). На зміну рівня цін на товари/послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** нижчими темпами: баланси відповідей – 61.5% та 64.3% (у IV кварталі 2020 року – по 71.4%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали недостатній попит, занадто високі ціни на енергоносії, сировину, матеріали та надмірний податковий тиск (графік 5).

Потреба підприємств області в позикових коштах найближчим часом **не зміниться** (графік 8). Як і в попередніх кварталах, респонденти планують брати банківські кредити виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

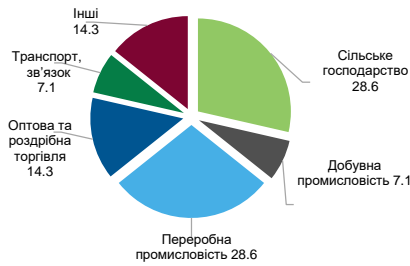
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.5 %).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

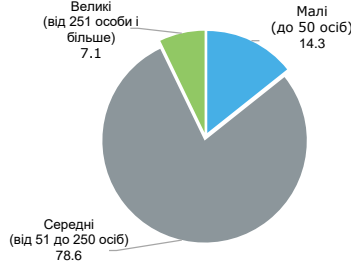
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств** погіршився і є **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 21.4% (у IV кварталі 2020 року – 0.0%). У цілому по Україні оцінки фінансово-економічного стану підприємств залишаються негативними: баланс відповідей – «мінус» 0.7%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва** зменшився і є **нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у попередньому кварталі – 10.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів:** баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – 21.4%).

Паспорт вибірки^{1,2}

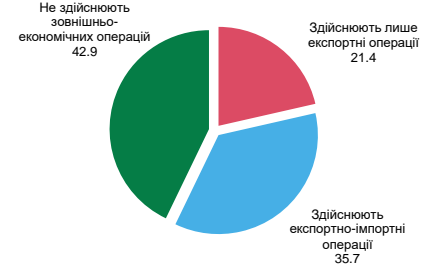
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

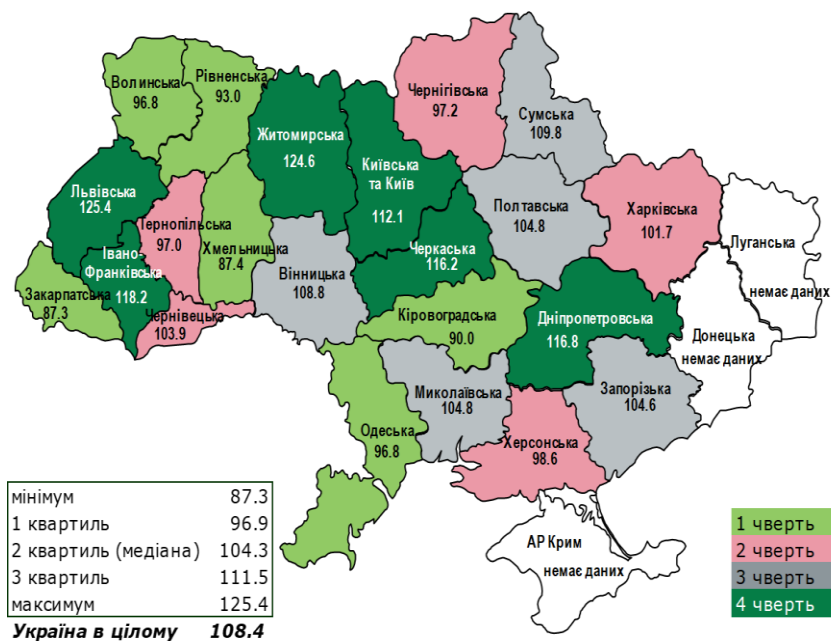

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 05–26 лютого 2021 року;
- опитано всього 14 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	36.4	14.3	30.8	15.4	42.9
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	7.1	28.6	21.4	21.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	0.0	-42.9	-7.1	-28.6	-15.4
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	0.0	-14.3	0.0	-7.1	14.3
кількості працівників	-7.7	-28.6	-7.1	-7.1	-14.3

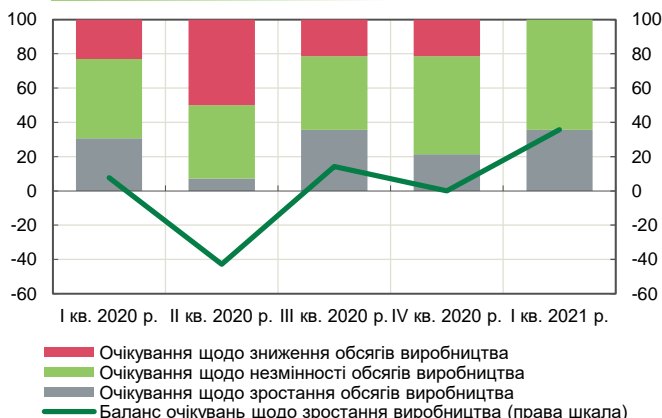
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

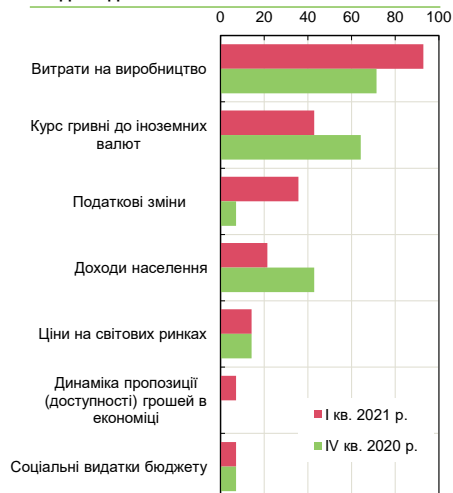
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

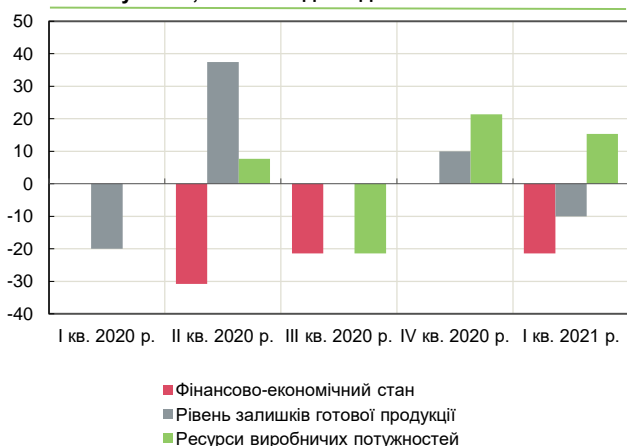
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

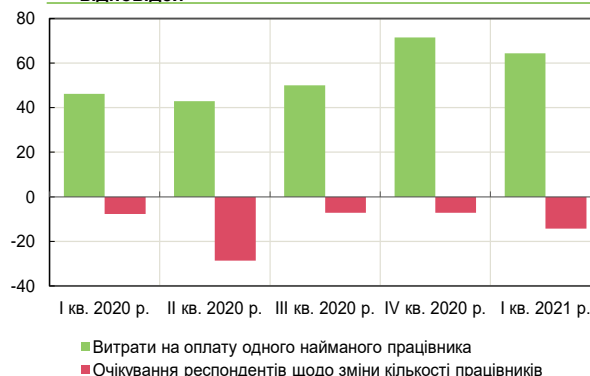
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

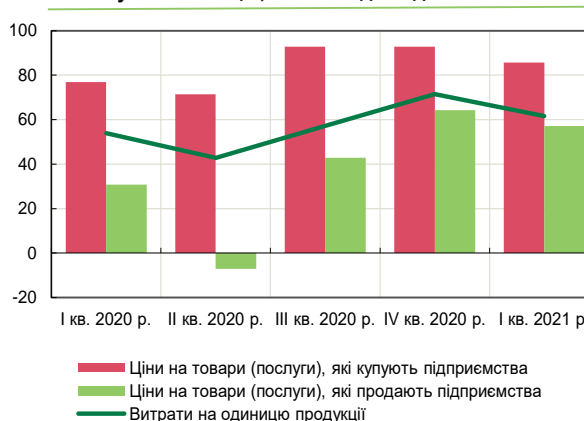
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

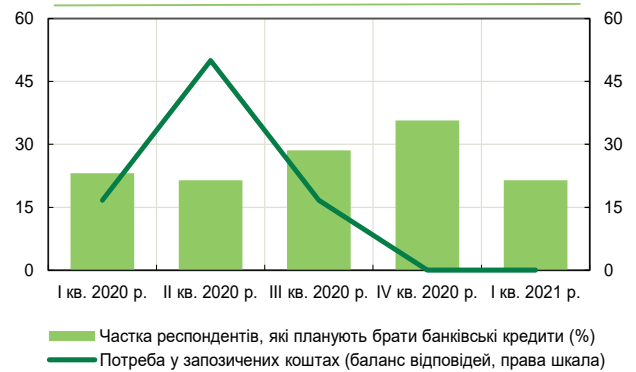
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

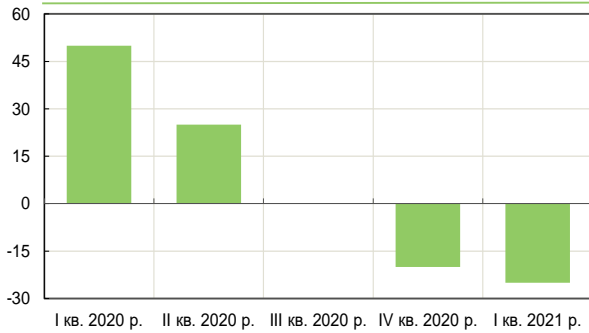
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

